

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.011.04.2015
P/15/082

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/082 - Organizacja pobytu uczniów w bursach i internatach szkolnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Maria Wojcińska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 95135 z dnia 22 kwietnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Placówek Bursy i Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Szamotułach, ul. Obornicka 12, 64-500 Szamotuły (dalej: Zespół Placówek)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Filipiak, Dyrektor Zespołu Placówek (dalej: Dyrektor) (dowód: akta kontroli str. 5-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność Bursy w latach 2012-2015² (do końca maja) w zakresie zapewnienia opieki uczniom pobierającym naukę poza miejscem stałego zamieszkania.

Pozytywną ocenę uzasadnia m.in. zorganizowanie Bursy w sposób umożliwiający prawidłową realizację celów statutowych, przeciwdziałanie naruszeniom regulaminu i patologiom, zapewnienie wykwalifikowanej kadry pedagogicznej oraz higienicznych warunków pobytu. Stwierdzone nieprawidłowości polegały w szczególności na:

- niezapewnieniu skutecznej współpracy z rodzicami wychowanków i szkołami przy realizacji zadań Bursy, w zakresie uzyskania dostępu do informacji o ocenach uczniów oraz ich frekwencji podczas zajęć edukacyjnych,
- nieoddzieleniu pomieszczeń Bursy od pomieszczeń całorocznego Szkolnego Schroniska Młodzieżowego (dalej: SSM), co miało wpływ na brak bezpiecznych warunków pobytu wychowanków w Bursie,
- stosowaniu wobec wychowanków kar, nieprzewidzianych w Statucie Bursy,
- niedostosowaniu Statutu Bursy do obowiązujących przepisów prawa w zakresie przyporządkowania kryteriom rekrutacyjnym określonej liczby punktów, a także braku określenia w Statucie form współpracy ze szkołami,
- nieuregulowaniu zasad dotyczących podawania leków uczniom wymagającym ich przyjmowania i/lub postępowania z wychowankami przewlekle chorymi oraz odpowiedzialności za podawanie leków wychowankom,
- nierzetelnym prowadzeniu książki obiektu budowlanego.

¹ Najwyższa Izba Kontroli w ocenie ogólnej i ocenach częściowych stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Lata szkolne 2012/2013, 2013/2014 oraz 2014/2015.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja Bursy

Opis stanu
faktycznego

Organem prowadzącym Bursę był Powiat Szamotulski. Bursa była częścią Zespołu Placówek, w skład którego wchodziło również SSM. W placówce obowiązywał Statut Zespołu Placówek³ oraz Statut Bursy⁴. Zgodnie ze Statutem Bursy, placówka zapewnia opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (dalej: u.s.o.)⁵.

(dowód: akta kontroli str. 3, 7-17)

W latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 oraz 2014/2015 w Bursie zatrudnionych było corocznie średnio 4 wychowawców oraz 15 pracowników administracyjnych i obsługi. Placówka nie zatrudniała osób na stanowiskach pedagogów, psychologów i pielęgniarek; nie korzystała również ze świadczeń wolontariuszy. Na stanowisku kierowniczym zatrudniona była osoba, pełniąca również funkcję wychowawcy. Stan etatowy zwiększył się z 15,78 w roku szkolnym 2012/2013 do 19,18 w roku szkolnym 2014/2015.

(dowód: akta kontroli str. 18-19)

W kontrolowanych latach szkolnych do Bursy przyjęci zostali wszyscy chętni. Liczba uczniów zgłaszających się do Bursy oraz przyjętych do niej, do 30 września danego roku szkolnego, była mniejsza lub równa liczbie miejsc i stanowiła odpowiednio w trzech latach szkolnych: 66,67%, 95% i 100% liczby miejsc w Bursie. W związku z niepełnym obłożeniem na 30 września 2012 r. (40 osób na 60 miejsc) podjęto działania promocyjne, m.in. udział w targach edukacyjnych oraz zachęcanie do promocji Bursy przez byłych wychowanków. Działania te przyniosły skutek, bowiem liczba osób przyjętych do Bursy zwiększyła się do 57 w 2013 r. i 70 w 2014 r.

Średnioroczna liczba uczniów korzystających z zakwaterowania wynosiła w roku szkolnym 2012/2013 – 41 osób, tj. 68,33% miejsc, a w 2013/2014 - 55, tj. 91,67%.

(dowód: akta kontroli str. 22, 476, 479, 476, 479)

Bursa oferowała zakwaterowanie tylko wychowankom, a SSM - osobom innym niż wychowankowie⁶. Bursa zapewniała wyżywienie wychowankom oraz grupom i osobom indywidualnym korzystającym ze schroniska, jak również klientom zainteresowanym zakupem obiadów abonamentowych oraz posiłków regeneracyjnych dla firm.

Oferty zakwaterowania oraz wyżywienia były dostępne np. na stronie internetowej www.bursa-schronisko.pl.

(dowód: akta kontroli str. 20-21)

Liczba miejsc zakwaterowania w Bursie w latach szkolnych 2012/2013–2014/2015, podawana do organu prowadzącego, wyniosła odpowiednio 60, 60 i 70. Liczba miejsc noclegowych, zgodnie z dokumentacją projektową budynku, wynosiła 110⁷. Biorąc pod uwagę powierzchnię 18 pomieszczeń przeznaczonych na potrzeby Bursy w roku szkolnym 2014/2015, według wskaźnika 5 m² na wychowanka (zaproponowanego

³ Statut Zespołu Placówek wprowadzony Uchwałą nr XXVIII/106/09 Rady Powiatu Szamotulskiego z 27 maja 2009 r.

⁴ Statut Bursy wprowadzony Uchwałą nr 3 Rady Pedagogicznej Bursy Szkolnej w Szamotulach z 1 września 2009 r.

⁵ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.

⁶ W szczególności turystom indywidualnym, grupom zorganizowanym i pracownikom firm.

⁷ Dokumentacja odnosi się do Zespołu Placówek – brak w niej szczególnego podziału na liczbę miejsc przyporządkowanych Bursie i SSM.

w instrukcji wprowadzania danych do SIO) – Bursa dysponowała 79,63 miejscami. Faktyczna liczba łóżek w roku szkolnym 2014/2015 wyniosła 72.

(dowód: akta kontroli str. 22, 24, 26-27, 29)

Stwierdzono, że w Rejestrze Szkół i Placówek Oświatowych wykazane były prawidłowe dane dotyczące Bursy.

(dowód: akta kontroli str. 49)

Dane o liczbie wychowanków Bursy na dzień 30 września 2012 r., 2013 r., 2014 r. wskazane w SIO były zgodne z danymi w księdze wychowanków Bursy.

(dowód: akta kontroli str. 30-48, 50)

Podstawą uznania, że uczeń jest wychowankiem Bursy na dzień 30 września danego roku szkolnego był wniosek o przyjęcie do Bursy i faktyczne zakwaterowanie w Bursie. Do 30 września 2012 r. w Bursie zamieszkało 40 uczniów, do 30 września 2013 r. – 57 wychowanków, a do 30 września 2014 r. – 70 osób. Nie wystąpiła sytuacja, iż któryś z wychowanków podanych do SIO nie zamieszkał w Bursie.

(dowód: akta kontroli str. 50)

W roku szkolnym 2012/2013 11 wychowanków spośród 40 (27,27%), nie mieszkało w Bursie przez cały rok (okres wrzesień-czerwiec), a w roku szkolnym 2013/2014 24 wychowanków spośród 57 (41,54%). Rezygnacje wynikały głównie z chęci korzystania z Bursy jedynie w trakcie gorszej pogody (jesień, zima); z zaprzestania mieszkania w Bursie po ukończeniu klasy maturalnej; z tęsknoty za domem; z zakupu własnego mieszkania. Brak zamieszkiwania przez cały rok szkolny wiązał się też z wydaleniem niektórych wychowanków z Bursy.

(dowód: akta kontroli str. 30-48, 51)

Zatrudnieni w Bursie wychowawcy i opiekunowie nocni posiadali kwalifikacje określone w § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁸, tj. sześciu z nich ukończyło studia pedagogiczne, a jedna osoba studia na kierunku historia o specjalności nauczycielskiej i dodatkowo studia podyplomowe na kierunku pedagogika opiekuńczo-wychowawcza.

(dowód: akta kontroli str. 53-57)

Zgodnie z pkt 8.1 i 8.3 Statutu Bursy oraz *Procedurą przyjęcia wychowanka do placówki Zespół Placówek Bursa i Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Szamotułach* (dalej: *Procedura przyjęcia do placówki*) z 11 maja 2010 r. o przyjęciu do niej decydował dyrektor w porozumieniu z przedstawicielem rady pedagogicznej. Pierwszeństwo w przyjęciu do Bursy przysługiwało uczniom mieszkającym w miejscowościach, z których nie był możliwy codzienny dojazd do szkoły; uczniom, którzy w poprzednich latach szkolnych już w Bursie mieszkali; wychowankom Domów Dziecka i innych placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także dzieciom z rodzin zastępczych oraz uczniom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej. Zgodnie ze zmienioną *Procedurą przyjęcia do placówki* z 12 marca 2014 r. pierwszeństwo w przyjęciu do Bursy przysługiwało osobom, o których mowa w art. 20 p ust. 1 u.s.o.⁹.

⁸ Dz. U. z 2013 r., poz. 1207.

⁹ Zgodnie z art. 20p ust. 1 ustawy o systemie oświaty (obowiązującym od 18 stycznia 2014 r.), na pierwszym etapie postępowania rekrutacyjnego związanego z przyjęciem do bursy powinny być brane pod uwagę łącznie następujące kryteria:

(dowód: akta kontroli str. 14, 62-64)

Od rodziców¹⁰ i wychowanków wymagano wniosku o przyjęcie do Bursy¹¹, oświadczenia rodzica¹², kwestionariusza wychowanka¹³ oraz w celu zameldowania: kserokopii dowodu osobistego (w przypadku wychowanka pełnoletniego) lub odpisu skróconego aktu urodzenia z potwierdzonym zameldowaniem na pobyt stały (w przypadku wychowanka niepełnoletniego). Nie zawierano umów z rodzicami.

(dowód: akta kontroli str. 65-71)

Karty wychowanków, w których zapisane były informacje dotyczące sytuacji bytowej, pochodzenia z rodziny wielodzietnej, wychowywania ucznia tylko przez jednego z rodziców, były tworzone przez wychowawców dopiero po przyjęciu do Bursy. W dokumentach rekrutacyjnych brak było informacji dotyczących niepełnosprawności kandydata/jego rodziców/rodzeństwa/dziecka/innej osoby bliskiej oraz – w przypadku kandydatów pełnoletnich - samotnego wychowywania dziecka przez kandydata. Dyrektor wyjaśnił, że w dokumentach rekrutacyjnych nie oczekiwano podawania tak szczegółowych danych, ponieważ były one nieprzydatne ze względu na fakt, iż do Bursy przyjmowano wszystkich chętnych. W trakcie kontroli zreagowano nowy wzór wniosku o przyjęcie do Bursy, który uwzględnia wszystkie kryteria wskazane w obowiązujących aktach prawnych.

(dowód: akta kontroli str. 65-68, 72-73, 478, 483-484)

W kontrolowanym okresie do Bursy nie przyjęto żadnego cudzoziemca. Zasady przyjmowania obywateli obcych państw nie zostały uregulowane w Statucie Bursy.

(dowód: akta kontroli str. 11-17, 75)

W roku szkolnym 2012/2013 utworzono jedną grupę wychowawczą, która liczyła łącznie 49 osób¹⁴. W latach szkolnych 2013/2014 oraz 2014/2015 utworzono po dwie grupy wychowawcze, z których mniej liczne były grupy „piłkarskie”, w skład których wchodził uczniowie biorący udział w zajęciach Młodzieżowej Szkoły Piłkarskiej w Szamotułach¹⁵ oraz Football Academy Szamotuły¹⁶ (odpowiednio 23 i 24 osoby), a większe - grupy składające się z pozostałych uczniów (odpowiednio 47 i 53 osoby). Na jednego wychowawcę przypadało średnio w roku szkolnym od 11,5 do 26,5 wychowanków.

1) w przypadku kandydata niepełnoletniego – wielodzietność rodziny kandydata, niepełnosprawność kandydata, niepełnosprawność jednego z rodziców kandydata, niepełnosprawność obojga rodziców kandydata, niepełnosprawność rodzeństwa kandydata, samotne wychowywanie kandydata w rodzinie, objęcie kandydata pieczą zastępczą,

2) w przypadku kandydata pełnoletniego – wielodzietność rodziny kandydata, niepełnosprawność kandydata, niepełnosprawność dziecka kandydata, niepełnosprawność innej osoby bliskiej, nad którą kandydat sprawuje opiekę, samotne wychowywanie dziecka przez kandydata,

3) kryteria określone przez organ prowadzący, z uwzględnieniem zapewnienia jak najpełniejszej realizacji potrzeb wychowanka oraz lokalnych potrzeb społecznych.

¹⁰ Każdorazowo, gdy w wystąpieniu jest mowa o rodzicu, na równi z nim należy traktować opiekunów prawnych.

¹¹ Wniosek zawierał imię i nazwisko, datę urodzenia, dane rodziców, adres zamieszkania, numery telefonów do rodziców, nr pesel, nazwę szkoły, nr dowodu osobistego lub aktu urodzenia.

¹² Rodzice oświadczały, w jakich przypadkach biorą odpowiedzialność za bezpieczeństwo dziecka; zobowiązywali się do utrzymywania kontaktów z wychowawcami Bursy; mogli wyrazić zgodę na wgląd wychowawców w ocenę dziecka oraz podejmowanie przez nich decyzji w nagłych wypadkach zagrożenia życia lub zdrowia; zobowiązywali się do terminowego regulowania płatności, wykupienia pełnego wyżywienia w Bursie, pokrycia kosztów strat materialnych i zabrania dziecka do domu w przypadku choroby trwającej dłużej niż 3 dni. Przyjmowali również do wiadomości warunki wyjścia dziecka w godzinach nocnych.

¹³ Kwestionariusz wychowanka (akceptowany przez rodziców i wychowanków) zawierał: dane osobowe i teleadresowe, informacje dotyczące stanu zdrowia (zażywane leki, alergie, omdlenia, ataki padaczki, inne dolegliwości wymagające szczególnej opieki wychowawczej), zgodę na przetwarzanie danych osobowych, zobowiązanie wychowanka do przestrzegania zasad obowiązujących w Bursie oraz Regulaminu Bursy (m.in. odpowiedzialność materialna za umyślne zniszczenie mienia Bursy, terminowe regulowanie opłat, zasady dotyczące wychodzenia z Bursy, zakaz palenia papierosów i spożywania alkoholu, zasady usunięcia z placówki, wyrażenie zgody na kontrolę dziecka pod względem posiadania i zażywania używek).

¹⁴ Dane uwzględniają również osoby, które zrezygnowały z mieszkania w Bursie w trakcie roku lub zostały usunięte z Bursy.

¹⁵ <http://mshszamotuły.futbolowo.pl/menu,2,o-klubie.html> - Młodzieżowa Szkoła Piłkarska w Szamotułach (zawiesiła działalność w roku szkolnym 2014/2015, a jej członkowie byli w poprzednich latach wychowankami Bursy).

¹⁶ <http://fa-szamotuły.pl/informacje-o-klubie> - część wychowanków Bursy to młodzi piłkarze, którzy pięć razy w tygodniu odbywają treningi w szkółce piłkarskiej.

(dowód: akta kontroli str. 52)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Statucie Bursy nie określono form współpracy ze szkołami, co było niezgodne z § 2 ust. 2 załącznika nr 8 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych (dalej: rozporządzenie w sprawie statutów)¹⁷. Dyrektor wyjaśnił, że celowo nie wprowadzono do Statutu bardzo szczegółowych zapisów, a formy współpracy ze szkołami są oczywiste (kontakt telefoniczny, udział w organizowanych imprezach).

(dowód: akta kontroli str. 11-17, 467-468, 474)

2. Zapisów Statutu Bursy dotyczących zasad rekrutacji nie dostosowano do art. 20p ust. 1 u.s.o. Obowiązująca w zakresie rekrutacji *Procedura przyjęcia do placówki* z 12 marca 2014 r. uwzględniała zmiany w u.s.o. za wyjątkiem określenia kryteriów rekrutacji przez organ prowadzący oraz przyporządkowania kryteriom rekrutacyjnym określonej liczby punktów, (o czym mowa w art. 20p ust. 3 u.s.o.). Dyrektor wyjaśnił, że nie było potrzeby szybkiej aktualizacji Statutu, ponieważ do Bursy przyjmowani są wszyscy chętni. Zadeklarował również, że w tym roku organowi prowadzącemu zostanie przedstawiona propozycja aktualizacji dokumentu. Wicestarosta Szamotulski poinformowała natomiast, że kryteria określone przez organ prowadzący to kryteria, o których mowa w Statucie Bursy¹⁸. Brak przyporządkowania kryteriom rekrutacyjnym określonej liczby punktów wyjaśniła następująco: *Być może fakt, że do Bursy są kwalifikowani wszyscy chętni uczniowie spowodował, że nie zostały opracowane procedury rekrutacyjne.*

(dowód: akta kontroli str. 11-17, 62-64, 467, 473-474, 510, 512)

W ocenie NIK, u.s.o. nie przewiduje odstępstw od realizacji tego obowiązku, a zasady rekrutacji powinny być dostępne dla odbiorców (wychowanków i rodziców) w jednym dokumencie.

3. Zgodnie z § 9 załącznika nr 8 do rozporządzenia w sprawie statutów, statut Bursy powinien określać szczegółowe zasady rekrutacji wychowanków do Bursy, uwzględniając w szczególności sytuację materialną wychowanków oraz potrzeby wychowanków wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania. Zasady rekrutacji określone w Statucie Bursy oraz w *Procedurze przyjęcia do placówki* z 2010 r. nie uwzględniały potrzeb wychowanków wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, natomiast zgodnie z *Procedurą przyjęcia do placówki* z 2014 r. pierwszeństwo w przyjęciu do Bursy przysługiwało m.in. osobom niepełnosprawnym. W trakcie rekrutacji wychowanków do Bursy, od rodziców nie żądano informacji ani orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. W związku z powyższym Bursa nie posiadała danych umożliwiających utworzenie grup wychowanków, o których mowa w § 47 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt

¹⁷ Dz. U. Nr 52, poz. 466.

¹⁸ Pierwszeństwo w przyjęciu do Bursy przysługiwało uczniom mieszkającym w miejscowościach, z których nie był możliwy codzienny dojazd do szkoły; uczniom, którzy w poprzednich latach szkolnych już w Bursie mieszkali; wychowankom Domów Dziecka i innych placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także dzieciom z rodzin zastępczych oraz uczniom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej.

ich dzieci w tych placówkach (dalej: rozporządzenie w sprawie zasad działania placówek)¹⁹. Dyrektor wyjaśnił, że stało się tak, ponieważ rodzic ma prawo do złożenia oświadczenia lub przedstawienia orzeczenia, nie ma natomiast takiego obowiązku. W ocenie Dyrektora posiadał on wszelkie dane wymagane do utworzenia grup. Wyjaśnił on, że każdy wychowanek musi być uczniem szkoły, co oświadcza we wniosku. Na podstawie wniosku i rodzaju szkoły można poprosić rodzica o dodatkowe informacje np. orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub niepełnosprawności. Ustalono, że nie wystosowywano takich próśb do rodziców lub szkół.

(dowód: akta kontroli str. 11-17, 62-64, 477, 480-481)

4. Zgodnie z § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji²⁰ (dalej: rozporządzenie w sprawie dokumentacji z 2002 r.) oraz § 7 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 29 sierpnia 2014 r. w tej samej sprawie²¹ (dalej: rozporządzenie w sprawie dokumentacji z 2014 r.) wpisów w księdze wychowanków dokonuje się chronologicznie według dat przyjęcia wychowanków. Spośród 186 wpisów 21 nie zostało dokonanych chronologicznie. Dyrektor wyjaśnił, że brak chronologii wpisów do Księgi Wychowanków wynika m.in. z częstych rezygnacji wychowanków, dlatego księga uzupełniana jest z pewnym opóźnieniem.

(dowód: akta kontroli str. 30-48, 476, 480)

W ocenie NIK, powyższego wyjaśnienia nie można uznać za wystarczające, ponieważ niektóre z opóźnień sięgały kilku miesięcy (np. wpisy nr 330 i 335 ze stycznia 2013 r. znajdowały się pomiędzy wpisami uczniów przyjętych do Bursy we wrześniu 2013 r.).

5. Zgodnie z § 43 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek, Bursa zapewnia opiekę i wychowanie uczniom gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży, w tym uczniom wymagającym stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, oraz słuchaczom zakładów kształcenia nauczycieli i kolegów pracowników służb społecznych, w wieku do 24 roku życia. W poczet wychowanków Bursy została wpisana w październiku 2014 r. studentka uczelni w Poznaniu²². Od studentki pobierano opłaty w wysokości ustalonej dla wychowanków Bursy. Dyrektor wyjaśnił m.in., że studentka została wpisana do księgi wychowanków Bursy, ponieważ jest uczennicą szkoły ponadgimnazjalnej (uczelnia to szkoła wyższa), pobiera naukę poza miejscem swojego stałego zamieszkania i spełnia kryterium wieku. Dodał ponadto, że przyjęcie to było konsultowane z Dyrektorem Wydziału Oświaty Spraw Obywatelskich Kultury i Sportu w Starostwie Powiatowym w Szamotułach.

(dowód: akta kontroli str. 437-439, 477, 480)

W ocenie NIK, zgodnie z obowiązującymi przepisami (katalog szkół ponadgimnazjalnych wymieniony w art. 9 ust. 1 pkt 3 u.s.o) studenci nie mogą być wychowankami Bursy. Możliwość kwaterowania studentów w miarę dostępności miejsc powinna zostać zapisana w Statucie Bursy, a w placówce powinny zostać ustalone zasady dotyczące odpłatności za świadczone usługi zakwaterowania i żywienia dla osób niebędących wychowankami.

¹⁹ Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 631.

²⁰ Dz. U. Nr 23, poz. 225, ze zm.

²¹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1170.

²² Dokonano wpisu do księgi wychowanków oraz dziennika zajęć wychowawczych.

Zespół Placówek dysponuje 110 miejscami noclegowymi (tj. 29 pokojami, z czego 9 posiada podwyższony standard, tj. własną łazienkę). W akcie założycielskim Zespołu Placówek z 2009 r., w Statucie Zespołu Placówek oraz w dokumentacji budowlanej nie wskazano, ile miejsc noclegowych przypada na Bursę, a ile na SSM. Jedynie w pkt 1.1 Statutu Bursy zapisano, że jest ona przeznaczona dla 60 uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, jednak przy rekrutacji nie przestrzegano ściśle tego zapisu.

W roku szkolnym 2012/2013 zgłoszono w SIO 60 miejsc, w roku szkolnym 2013/2014 – 60 miejsc, a w roku szkolnym 2014/2015 – 70 miejsc.

Dyrektor wyjaśnił, że dokonuje zgłoszenia liczby miejsc w Bursie na dany rok szkolny na podstawie liczby zgłoszeń uczniów. Jest on w stanie zapewnić miejsca wszystkim chętnym, w razie dużego zainteresowania dysponując pokojami przeznaczonymi do wynajmu w ramach działalności SSM. Ponadto oświadczył, że żaden dokument nie obliguje placówki do utrzymywania stałej liczby miejsc w Bursie i SSM.

(dowód: akta kontroli str. 3, 7-9, 11, 22, 74, 476, 479)

NIK zwraca uwagę, że kwaterowanie wychowanków w pokojach SSM, cechujących się wyższym standardem, nie gwarantuje wszystkim wychowankom jednakowych warunków pobytu przy jednakowych kosztach ponoszonych przez nich na zakwaterowanie.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zakresie organizacji Bursy.

2. Działalność opiekuńczo-wychowawcza

Opis stanu
faktycznego

Problemami związanymi z funkcjonowaniem Bursy, przedstawianymi podczas spotkań Rady Pedagogicznej, były m.in. problemy wychowawcze oraz kłopoty z nauką niektórych wychowanków Bursy, utrzymanie porządków w pokojach, powtarzające się awarie monitoringu oraz mała aktywność uczniów podczas zajęć wychowawczych. Wdrożone rozwiązania miały charakter pomocowy (pomoc w nauce, większa dostępność wychowawców), dyscyplinarny (kara sprzątnięcia Bursy, usunięcie z Bursy w związku przebywaniem pod wpływem alkoholu lub brakiem utrzymania porządku).

(dowód: akta kontroli str. 75)

Głównymi dokumentami obrazującymi bieżącą działalność opiekuńczą i wychowawczą w Bursie były dzienniki zajęć wychowawczych i zeszyty raportów²³. Dokumentacja związana z przyjęciem do Bursy wraz z kartami wychowanka, w których odnotowywano obserwacje dotyczące wychowanków, gromadzona była oddzielnie dla każdego wychowanka.

Prowadzenie zeszytów raportów należy uznać za dobrą praktykę – umożliwiała to bowiem bieżącą analizę pracy opiekuńczo-wychowawczej w Bursie.

(dowód: akta kontroli str. 78-114, 117-133)

Zgodnie z § 2 ust. 2 załącznika nr 8 do rozporządzenia w sprawie statutów, w Statucie Bursy określono formy współpracy Bursy z rodzicami wychowanków. W pkt 4.2 Statutu Bursy wskazano, że jednym z jej organów może być rada rodziców, z którą Dyrektor ma obowiązek współpracować. Dyrektor wyjaśnił, że w Bursie – głównie

²³ Wewnętrzny dokument, w którym odnotowywano m.in. informacje o chorobach, postępach w nauce, naruszeniach porządku, liczbie osób obecnych w Bursie podczas porannego, popołudniowego i wieczornego obchodu, zgodach rodziców na powrót do Bursy po 21:00.

z powodów organizacyjnych (odległości dzielące rodziców od Bursy) oraz z powodu małego zainteresowania ze strony rodziców – taki organ nie został powołany.

(dowód: akta kontroli str. 12, 467, 472-473)

W dziennikach zajęć wychowawczych oraz zeszytach raportów zawierano informacje o kontaktach z rodzinami wychowanków. Osobiste kontakty miały najczęściej miejsce przy okazji zebrań szkolnych lub wizyt rodziców w Bursie. Ponadto część rozmów miała charakter telefoniczny, wynikający z inicjatywy obu stron. Najczęściej podejmowano tematy dotyczące zachowania wychowanków, aklimatyzacji w Bursie, stanu zdrowia lub wyrażenia przez rodziców zgody na późniejszy powrót do Bursy. Zapisy w dokumentach wskazują na systematyczność współpracy prowadzonej z rodzicami w okresie pobytu wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 78-120)

Od 9:30 do 11:30 (dla uczniów uczących się w systemie zmianowym) oraz od 16:00 do 18:00 wychowankowie mieli wydzielony czas na naukę własną. Pomoc w nauce sprawowana była na bieżąco przez wychowawców, zgodnie z potrzebami wychowanków. Ponadto, w placówce istniało Koło Pomocy Koleżeńskiej „HELP”, w ramach którego wychowankowie mogli zgłosić chęć pomocy w nauce innym uczniom mieszkającym w Bursie.

(dowód: akta kontroli str. 133-134, 467, 473)

Wychowawcy byli przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 53-57)

W Bursie wprowadzono *Procedurę postępowania w zakresie opieki nad chorymi wychowankami*. Wychowankowie byli zobowiązani zgłosić dolegliwości zdrowotne wychowawcom, którzy podejmowali odpowiednie działania (poinformowanie rodziców; rejestracja do przychodni; poinformowanie Dyrektora placówki o poważnych, nagłych problemach zdrowotnych; wezwanie pogotowia ratunkowego; udzielenie pierwszej pomocy przez pracownika Bursy; zapewnienie środków opatrunkowych w przypadku drobnych ran i otarć). Zgodnie z ww. procedurą, personel Bursy nie miał prawa podawać wychowankom żadnych leków. Wychowankowie z wyraźnymi objawami choroby (np. gorączka, kaszel) nie mogli przebywać w grupie z wychowankami zdrowymi. Mimo że w Bursie nie istnieją izolátky, chorzy uczniowie mogli zostać odizolowani w jednym z pokoiów przeznaczonych na potrzeby SSM. Ponadto, rodzice i wychowankowie podpisywali oświadczenie dotyczące konieczności zgłaszania złego samopoczucia oraz przyjęcia do wiadomości, że wychowawca nie dysponuje lekami. Pozostając na zwolnieniu lekarskim powyżej 3 dni, wychowanek miał obowiązek wyjechać z placówki.

W badanym okresie w prowadzonym przez personel zeszycie raportów odnotowano 165 zgłoszeń chorób, urazów lub złego samopoczucia, w tym 13 przypadków związanych było z koniecznością udania się do szpitala²⁴.

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację dotyczącą dwóch zdarzeń w porze dziennej²⁵ i trzech w porze nocnej²⁶. Działania podjęte przez wychowawców były zgodne z procedurami, za wyjątkiem podania 13 stycznia 2015 r. jednemu z uczniów leku Nifuroksazyd (zgodnie z oświadczeniem wychowawcy, lek nie znajdował się w apteczce, lecz pozostawił go na przechowanie jeden z wychowanków. Lek został podany po wykonaniu telefonu do rodziców).

²⁴ Zgłoszenia dokonywane przez wychowanków lub ich rodziców w porze dziennej i nocnej.

²⁵ W jednym przypadku - silnego bólu prawego boku –wychowanek wraz z wychowawcą pojechał na Izbę przyjęć Szpitala, w drugim – wezwano pogotowie w związku z silnym bólem brzucha u jednej z wychowanek.

²⁶ Ból brzucha, biegunka, wymioty; stan zatrucia alkoholem oraz jeden przypadek zasłabnięcia.

(dowód: akta kontroli str. 67-68, 99, 101-105, 111, 135-136, 141-148, 477, 481-486, 515, 520, 522)

Pogotowie Ratunkowe interweniowało trzykrotnie w porze nocnej oraz raz w porze dziennej w związku z nagłymi zdarzeniami i zachorowaniami wychowanków Bursy (utrata przytomności, osłabienie, rana głowy, zapalenie dróg moczowych). W trzech przypadkach wystąpiła konieczność przewiezienia wychowanków do szpitala. Na podstawie zeszytów raportów potwierdzono, że interwencja Pogotowia nie spowodowała problemów w zapewnieniu opieki pozostałym wychowankom.

(dowód: akta kontroli str. 102-104, 137-140)

Bursa nie posiadała publikacji na temat postępowań z dziećmi przewlekle chorymi. Dyrektor wyjaśnił, że każdy pracownik w placówce posiada podstawową wiedzę na temat postępowania z dziećmi przewlekle chorymi zdobywaną podczas szkoleń z pomocy przedmedycznej i postępowania w razie wypadku i zachorowań, a także podczas studiów pedagogicznych.

(dowód: akta kontroli str. 476, 479)

Trzech uczniów zgłosiło alergię pokarmową (na orzechy i ryby, cytrusy i mięso). Dyrektor wyjaśnił, że dla każdego z wychowanków uczulonych na różne pokarmy bez dodatkowej opłaty przygotowywany jest posiłek bez produktów uczulających.

(dowód: akta kontroli str. 149-150, 476, 480)

W Statucie Bursy określono warunki pobytu w Bursie – m.in. poprzez nałożenie obowiązku rejestracji wyjścia poza Bursę w zeszycie wyjść; określenie godziny powrotu do Bursy; wskazanie zasad przyjmowania gości w pokojach oraz określenie obowiązków dotyczących przestrzegania zasad BHP i zapobiegania szkodliwym dla zdrowia nałogom.

(dowód: akta kontroli str. 11-17)

Wychowankowie mogli wychodzić poza teren placówki i byli zobowiązani do powrotu do niej do godz. 21:00. Każdorazowo dokonywali oni wpisu w zeszycie wyjść. Osoby spoza placówki wpisywały się do zeszytu odwiedzin. Rodzice mogli wyrazić pisemną lub telefoniczną zgodę na późniejszy powrót wychowanka do Bursy.

(dowód: akta kontroli str. 66, 76)

W pkt 4.6 i 11.2 Statutu Bursy wskazano, że Dyrektor (na podstawie uchwały rady pedagogicznej) ma prawo usunięcia z Bursy wychowanka łamiącego regulamin Bursy. Ponadto, w pkt 14.2 określono, że utrata prawa mieszkania w Bursie może nastąpić w związku ze szczególnie rażącym naruszeniem zasad współżycia społecznego, wywieraniem szkodliwego wpływu na pozostałych mieszkańców i notorycznym nie wywiązywaniem się z obowiązków określonych w regulaminie Bursy, a w pkt 12.3 – że przebywanie na terenie placówki w stanie nietrzeźwym oraz po użyciu środków odurzających jest zagrożone usunięciem ze skutkiem natychmiastowym. W kontrolowanym okresie Dyrektor ze względu na brak kontaktu, zaległości finansowe, przebywanie pod wpływem alkoholu, zniszczenie łóżka i brak pokrycia kosztów jego zakupu oraz niewykonanie prośby wychowawców i Dyrektora o przestrzeganie porządku w pokoju zdecydował o usunięciu z Bursy 10 wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 12, 15-17, 151)

W Bursie opracowano *Procedurę postępowania w przypadku zgłoszenia kradzieży przez wychowanka*. Zgodnie z tą procedurą, wychowawca był zobowiązany ustalić okoliczności zdarzenia, przeprowadzić czynności wyjaśniające oraz poinformować

Dyrektora. Następnie dokonywano analizy nagrań monitoringu. W przypadku, gdy sprawcą okazał się wychowanek, procedura przewidywała poinformowanie jego rodziców, sporządzenie stosownej dokumentacji oraz poniesienie kary ustalonej przez Radę Pedagogiczną; a w przypadku niewykrycia sprawców - powiadomienie Policji. W badanym okresie w Bursie miało miejsce siedem przypadków zaginięcia mienia (pieniądze, jedzenie, ubrania) – w żadnym przypadku nie odnaleziono winnego, a ze względu na brak nacisków osób poszkodowanych oraz wartość zaginionych rzeczy, żadna ze spraw nie została zgłoszona na Policję.

(dowód: akta kontroli str.152-153, 537)

W Bursie opracowano *Procedurę postępowania w przypadku samowolnego opuszczenia Bursy przez wychowanka*. Przewidywała ona wykonanie telefonu do wychowanka, a w przypadku braku odebrania telefonu – poinformowanie Dyrektora. W przypadku przedłużającej się nieobecności, wychowawca miał obowiązek poinformować rodziców; a wobec braku ich współpracy należało poinformować Policję. Każde samowolne opuszczenie Bursy przez wychowanka powinno zostać odnotowane w zeszycie raportów. Na ich podstawie potwierdzono, że wychowawcy i opiekunowie nocni przestrzegali postanowień ww. procedury.

(dowód: akta kontroli str. 86-88, 154)

Policja interweniowała w Bursie dwukrotnie w porze nocnej (w jednym przypadku z powodu spożycia alkoholu, a w drugim z powodu zaginięcia wychowanka). Nie wpłynęło to na brak zapewnienia opieki pozostałym wychowankom.

(dowód: akta kontroli str. 155-157)

Do najczęstszych naruszeń przepisów porządkowych w Bursie należało agresywne zachowanie wobec wychowawców, naruszanie ciszy nocnej, palenie papierosów, spożywanie alkoholu lub przebywanie pod jego wpływem oraz nieutrzymywanie czystości w pomieszczeniach. W związku z powyższym stosowano kary dyscyplinarne określone w pkt 14.1.2 Statutu (nagana wychowawcy, nagana dyrektora, zawieszenie w prawach wychowanka, usunięcie z Bursy). Stosowano również kary nieokreślone w Statucie, tj. zakaz wychodzenia z Bursy po godz. 16:00, prace porządkowe na terenie Bursy oraz zakaz oglądania meczów w jadalni. Dyrektor wyjaśnił, że różnorodność stosowanych sankcji wynikała z indywidualnego podejścia do każdego wychowanka.

W przypadku spożywania alkoholu lub przebywania pod jego wpływem przez nieletniego, zgodnie z art. 4 § 1 ustawy z 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich²⁷, zawiadomiono o tym fakcie Dyrektora i rodziców nieletniego, a w dwóch przypadkach Policję.

Szczegółowym badaniem objęto dwa przypadki naruszenia przepisów porządkowych w porze dziennej (palenie papierosów, brak utrzymywania porządków w pokojach) oraz dwa zdarzenia mające miejsce w porze nocnej (przebywanie w Bursie pod wpływem alkoholu). Działania podejmowane przez wychowawców były zgodne z procedurami.

(dowód: akta kontroli str. 17, 81-83, 89, 91, 95, 104-105, 158-164, 513, 518-519)

W badanym okresie wystąpiło 17 przypadków zniszczenia przez wychowanków sprzętu i wyposażenia pomieszczeń. W siedmiu przypadkach uszkodzenia zostały naprawione przez konserwatora, w jednym - odstąpiono od wymierzenia sankcji, a w pozostałych sytuacjach uczniowie byli zobowiązani do dokonania zakupu/naprawy sprzętu lub pokrycia stosownych kosztów. W jednym przypadku,

²⁷ Dz. U. z 2014 r., poz. 382.

z powodu braku pokrycia kosztów zniszczonego łóżka, dwóch wychowanków zostało usuniętych z Bursy.

(dowód: akta kontroli str. 151, 165)

W Bursie istniała możliwość stałego korzystania z internetu bezprzewodowego. W holu Bursy do dyspozycji wychowanków pozostawiono dwa komputery z drukarkami. Podczas przeglądu routera przez firmę zajmującą się obsługą informatyczną placówki, dokonano zablokowania wybranych stron internetowych o treściach pornograficznych. Zgodnie z *Zasadami dotyczącymi korzystania z Internetu* wychowankowie mogli posiadać własny sprzęt komputerowy, a wychowawcy podczas obchodów w pokojach mieli prawo do zwracania uwagi na treści przeglądane w Internecie. W przypadku stwierdzenia, że przeglądane treści są niewłaściwe, wychowawcom przysługiwało prawo zwrócenia uwagi i upomnienia wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 166, 361, 466, 472, 475)

Zgodnie z art. 54 ust. 2 u.s.o., w Bursie opracowano program wychowawczy i program profilaktyki uzależnień, obejmujący kwestie zapobiegania alkoholizmowi, narkomanii, lekomanii, paleniu papierosów, zaburzeń odżywiania, uzależnienia od Internetu i komputera. Założenia tych planów znajdowały swoje odzwierciedlenie w corocznych planach pracy opiekuńczo-wychowawczej. Przygotowywano półroczne lub roczne sprawozdania z realizacji planów pracy opiekuńczo-wychowawczej wskazujące na stopień realizacji poszczególnych działań oraz – w przypadku sprawozdania za rok szkolny 2012/2013 – zawierający informacje na temat problemów wychowawczych, wyników w nauce oraz wyników konkursu czystości. Dokumenty miały charakter sprawozdawczy. Dyrektor wyjaśnił, że analiza i ewaluacja realizacji prowadzonej działalności opiekuńczo-wychowawczej dokonywana była podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej oraz metodą ankietową.

W ankiecie „Respektowanie norm społecznych w Zespole Placówek w Szamotułach” 68,75% wychowanków objętych badaniem w styczniu 2014 r. oraz 76,25% biorących udział w ankiecie w maju 2014 r. uznało, że działania podejmowane przez wychowawców są skuteczne.

(dowód: akta kontroli str. 167-218, 516, 520, 526)

Dyżur nocny trwał w godzinach od 23:00 do 7:00 (od poniedziałku do czwartku i w niedzielę) i od 21:00 do 7:00 (w piątki i soboty) i był każdorazowo sprawowany przez osobę zatrudnioną na stanowisku recepcjonisty/opiekuna nocnego (osoba niebędąca wychowawcą, wyznaczona przez Dyrektora, posiadająca wykształcenie pedagogiczne). Dyrektor wyjaśnił, że nie uzyskał zgody organu prowadzącego na zatrudnienie dodatkowych wychowawców, dlatego przyjął takie rozwiązanie. Było to zgodne z § 49 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek, który stanowi, że w uzasadnionych przypadkach opiekę w porze nocnej może sprawować osoba niebędąca wychowawcą, wyznaczona przez dyrektora bursy. Średnio w roku szkolnym 2012/2013 opiekun nocny sprawował opiekę nad 41 uczniami, w roku szkolnym 2013/2014 – nad 55 uczniami i w roku szkolnym 2014/2015 (dane na koniec marca 2015 r.) – nad 64 uczniami.

(dowód: akta kontroli str. 22, 58-59, 219-220, 466, 469)

Dyrektor stwierdził, że nie dostrzega problemów związanych z zapewnieniem wychowankom opieki w porze nocnej.

(dowód: akta kontroli str. 466, 469)

W Bursie nie przewidziano szczególnych procedur w zakresie organizacji pracy z wychowankami z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi. W pkt 2.10 Statutu Bursy wskazano natomiast, że organizacja pracy z takimi wychowankami przewiduje otoczenie ich szczególną opieką oraz pomoc w nauce. Pomoc ta może odbywać się we współpracy z pedagogami szkolnymi i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną. W badanym okresie w Bursie nie zamieszkiwali wychowankowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Dyrektor wskazał, że w przypadku pojawienia się takiego ucznia, należałoby zwrócić większą uwagę na kształtowanie nawyków związanych z podstawowymi czynnościami (higiena osobista, kultura spożywania posiłków, dysponowanie czasem, wydawanie pieniędzy), a ponadto powinna istnieć współpraca ze szkołą w zakresie zagadnień, nad którymi należy pracować w czasie pozaszkolnym.

(dowód: akta kontroli str. 11, 24-27, 466, 472)

W dokumentach rekrutacyjnych rodzice nie podawali godzin, w jakich wychowanek wyjeżdża z placówki i wraca do niej.

Wychowankowie mieli możliwość przebywania w Bursie w weekendy, co jednak nie zostało uregulowane w Statucie Bursy. W weekendy nie mieli oni zapewnionych posiłków, a za pobyt nie była pobierana dodatkowa odpłatność. W piątki po zajęciach szkolnych, w soboty (cały dzień) i niedziele (między 7:00 a 15:00 oraz od 23:00 do 7:00) opiekę sprawowała osoba zatrudniona na stanowisku recepcjonisty/opiekuna nocnego, a w niedzielę w godzinach 15:00 – 23:00 opiekę sprawował jeden z wychowawców. Osoby te sprawowały dyżury w Bursie także podczas nieobecności w niej wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 11-17, 58-61, 65-68, 219-220, 537)

W dniu 25 marca 2014 r. (wtorek) trzy wychowanki zostały przeniesione do innego pokoju ze względu na zakwaterowanie turystów korzystających z SSM. Do swojego pokoju uczennice wróciły w niedzielę. Wynikało to z faktu, że gośćmi SSM byli reprezentanci Polski w siatkówce na siedząco, a w pokoju, który opuściły uczennice, nocowały osoby na wózkach inwalidzkich. Naprzeciw tego pokoju znajduje się łazienka przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo.

Nie wystąpiły przypadki wykwaterowywania wychowanków z Bursy z powodu konieczności zwolnienia miejsc noclegowych dla innych osób.

(dowód: akta kontroli str. 75-76, 93, 538, 540)

W Bursie działał Zespół Wychowawczy (złożony z wychowawców), do którego zadań należały kwestie określone w § 46 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek. Zespół sporządzał śródroczne lub roczne raporty, w których dokonywał diagnozy problemów związanych z przestrzeganiem regulaminu Bursy, kłopotami w nauce, nieumiejętnością współżycia w grupie, korzystaniem z używek, trudną sytuacją życiową oraz nieutrzymaniem czystości w pokojach. Dyrektor wyjaśnił, że analiza i ocena skuteczności podejmowanych działań wychowawczych dokonywane były na bieżąco podczas rozmów w pokoju wychowawców lub w gabinecie dyrektora, co pozwalało na natychmiastową reakcję z związku z zaistniałym problemem. Ponadto, szczegółowa analiza i ocena działań wychowawczych dokonywana była podczas rad pedagogicznych.

(dowód: akta kontroli str. 221-235, 477-478, 483)

Wychowawcy prowadzili dzienniki zajęć wychowawczych. Zawierały one dane określone w rozporządzeniach w sprawie dokumentacji z 2002 i 2014 r., za wyjątkiem (wymaganych w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014) danych dotyczących

frekwencji uczniów na zajęciach szkolnych i w niektórych przypadkach²⁸ – ocen z zachowania.

(dowód: akta kontroli str. 117-133)

Praca wychowawcza prowadzona była głównie w godzinach popołudniowych i wieczornych, po powrocie uczniów ze szkół. Realizacja założonych zadań odnotowywana była w dziennikach zajęć wychowawczych. Praca wychowawcza polegała m.in. na nadzorowaniu przestrzegania czasu nauki; pomocy w nauce; rozmowach z wychowankami nt. ich problemów i planów na przyszłość; prowadzeniu zebrań, zajęć i pogadanek dla wychowanków, a także uczestnictwie w zorganizowanych wyjściach poza Bursę²⁹; przygotowywaniu wraz z wychowankami opraw dni świątecznych (np. wigilia, Dzień Nauczyciela), organizowaniu udziału Bursy w akcjach charytatywnych (np. „Paczka dla ubogich rodzin”).

(dowód: akta kontroli str. 76, 133, 528-534)

W 2012 r. wychowawcy przeprowadzili ankietę dotyczącą bezpieczeństwa w Bursie. Pięciu uczniów spośród 25 uczestniczących w ankiecie zadeklarowało, że spotkało się w Bursie z przemocą fizyczną, a dziewięciu uczniów spośród 22 zetknęło się z problemem przemocy psychicznej. W 2014 r. z przeprowadzonych ankiet³⁰ wynikał wzrost wśród wychowanków poczucia bezpieczeństwa w Bursie z 62,5% w styczniu 2014 r. do 78,1 % w maju 2014 r. Do zachowań agresywnych niewpływających na poczucie bezpieczeństwa, wychowankowie zaliczali najczęściej obgadywanie oraz ośmieszanie/obrażanie, a rzadziej okradanie, przezywanie, grożenie, zastraszanie, obecność gości schroniska.

(dowód: akta kontroli str. 237-238, 241-242, 525)

Wychowankowie uczestniczyli w zajęciach sportowo-turystycznych, m.in. w turniejach sportowych (turnieje siatkówki, turniej halowej piłki nożnej). Brali też udział w wydarzeniach kulturalnych, m.in. wystawach organizowanych w Zamku Górków w Szamotułach, wyjściach do kina i koncertach.

(dowód: akta kontroli str. 75, 466, 469-471)

W grudniu 2012 r. wizytator z Kuratorium Oświaty w Poznaniu dokonał kontroli dokumentacji w celu dokonania oceny pracy Dyrektora placówki, nie formułując uwag i zaleceń. Wizytatorzy z kuratorium oświaty - w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³¹ - nie przeprowadzili w Bursie innych kontroli i ewaluacji zewnętrznej.

(dowód: akta kontroli str. 256)

Nadzór pedagogiczny sprawowany przez Dyrektora polegał na hospitacji zajęć wychowawców (czterokrotnie w 2012 r., raz w 2013 r., dwukrotnie w 2014 r. i dwukrotnie w 2015 r.); ocenie prowadzenia dziennika zajęć wychowawczych i kart wychowanków (corocznie w październiku); ewaluacji wybranych obszarów związanych z działalnością placówki (2012/2013 - estetyka, 2013/2014 - respektowanie norm społecznych, 2014/2015 - cele i sposoby pracy w Zespole Placówek), jak również – w czerwcu każdego roku - ocenie rocznej pracy wychowawczej (realizacji planu pracy, wyników nauczania, osiągnięć

²⁸ Np. grupa II (rok szkolny 2013/2014 i 2014/2015).

²⁹ Np. w roku szkolnym 2012/2013 zorganizowano warsztaty w Centrum Profilaktyki Uzależnień, w roku szkolnym 2013/2014 odbyły się spotkania dotyczące raka piersi, problemu anoreksji i bulimii, zorganizowanie wyjścia na spotkanie z Drużyną Szpiku oraz wyjście do Aresztu Śledczego w Szamotułach, a w roku szkolnym 2014/2015 wychowankowie brali udział w zajęciach profilaktycznych na terenie Aresztu Śledczego w Szamotułach.

³⁰ Odpowiedzi udzieliło 48 z 60 wychowanków (w styczniu 2014 r.) i 32 z 45 wychowanków (w maju 2014 r.).

³¹ Dz. U. Nr 168, poz. 1324, ze zm.

wychowawczych). W opinii Dyrektora, sprawowany nadzór przyczynił się do doskonalenia pracy grona pedagogicznego i podejmowania skutecznych działań wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 257-259, 466, 471-472)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomieszczenia SSM (całorocznego) oraz Bursy znajdowały się w tym samym obiekcie i nie były od siebie oddzielone. W związku z powyższym wystąpiły przypadki, kiedy wychowankowie Bursy nie mieli zapewnionego poczucia bezpieczeństwa, na co wskazują zapisy w dokumentacji dotyczące np. gości schroniska pijących alkohol czy gościa schroniska podglądającego wychowanki wchodzące do łazienki. Wychowankowie Bursy, w ankietach dotyczących bezpieczeństwa przeprowadzonych 21 maja 2012 r. oraz w grudniu 2013 r., wskazali, że na obniżenie poczucia bezpieczeństwa w Bursie wpływ mają goście schroniska. Dyrektor wyjaśnił, że „problem gości schroniska” nie istnieje, a w zakresie bezpieczeństwa wychowanków kluczowe były przyjęte rozwiązania dotyczące: monitoringu obiektu; obsadzania dyżurów popołudniowych nie tylko przez wychowawców, ale też opiekunów – recepcjonistów; założenia furtek z domofonami i bramy automatycznej.

(dowód: akta kontroli str. 78-80, 96, 109-110, 237-238, 242, 352-361, 518, 539, 541)

W ocenie NIK, przedstawione przypadki zapisów w dokumentacji oraz wyniki ankiet wskazują, że zabezpieczenia te nie były wystarczające.

2. Zgodnie z pkt 14.1.2 Statutu Bursy, lista kar możliwych do wymierzenia wychowankom obejmowała: naganę wychowawcy grupy, naganę dyrektora, naganę rady pedagogicznej, zawieszenie w prawach mieszkańców oraz usunięcie z Bursy. W kontrolowanym okresie 10 wychowankom wymierzono kary nieprzewidziane w Statucie, tj.: czasowy zakaz wychodzenia z Bursy po godz. 16:00, prace porządkowe w placówce oraz okresowy zakaz oglądania meczów w stołówce. Dyrektor wyjaśnił, że Statut jest dokumentem ogólnym wskazującym kierunek działania i żaden dokument nie zabrania stosowania metod wychowawczych nieujętych w Statucie.

(dowód: akta kontroli str. 17, 158-164, 514, 519)

W ocenie NIK w placówce zapewniającej opiekę uczniom kształcącym się w szkołach poza miejscem stałego zamieszkania nie powinno dochodzić do dowolności stosowania metod wychowawczych w zakresie wymierzania kar, a wskazany w Statucie katalog kar ma charakter zamknięty.

3. W Statucie Bursy nie zostały uregulowane kwestie dotyczące przyjmowania do niej uczniów przewlekłe chorych i/lub wymagających podawania leków. Nie ustalono również procedur podawania leków i/lub procedur postępowania z wychowankami przewlekłe chorymi. Wychowawcy uzyskiwali informacje dotyczące chorób wychowanków oraz przyjmowanych przez nich leków na podstawie kwestionariuszy wychowanków (składanych przez rodziców na etapie rekrutacji) oraz kart wychowanków (wypełnianych przez wychowawców na podstawie wywiadu z uczniem po przyjęciu do Bursy). Nie wymagano składania orzeczeń lekarskich.

W dokumentach rekrutacyjnych 22 wychowanków odnotowane zostały choroby, głównie alergie i astma. Przyjmowania leków wymagało 13 z tych wychowanków. Osoby te przyjmowały leki samodzielnie, bez kontroli wychowawców. Dyrektor wyjaśnił, że odpowiedzialność za przyjmowanie leków przez dziecko ponoszą rodzice, a ponadto w badanym okresie żaden z rodziców nie wskazał w dokumentacji rekrutacyjnej szczególnego sposobu postępowania z wychowankiem wymagającym

przyjmowania leków ani nie poprosił na piśmie o nadzorowanie zażywania leków przez dziecko. Stwierdzono, że w Bursie nie podejmowano działań w celu skontaktowania się z rodzicami i ustalenia wspólnego sposobu działania w zakresie nadzoru nad podawaniem leków.

(dowód: akta kontroli str. 11-17, 65-68, 149-150, 477, 481-486, 515, 520)

W ocenie NIK, w Bursie powinny zostać określone zasady podawania leków i/lub procedury postępowania z wychowankami przewlekle chorymi³². NIK zwraca ponadto uwagę, że w dokumentach rekrutacyjnych rodzice wychowanków nie wskazali osób upoważnionych do podawania leków ich dzieciom.

4. Zgodnie z § 1 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 16 lipca 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie dokumentacji z 2002 r.³³ (rozporządzenie obowiązujące do 2 września 2014 r.), do dziennika zajęć wychowawczych powinny zostać wpisane: liczba opuszczonych godzin zajęć edukacyjnych (w tym godzin usprawiedliwionych i nieusprawiedliwionych), oceny śródroczne oraz końcowe oraz oceny z zachowania. W kontrolowanym okresie w dziennikach zajęć wychowawczych brak było adnotacji dotyczącej frekwencji uczniów podczas zajęć oraz - w niektórych przypadkach - brak ocen wychowanków z zachowania. Pomimo posiadanych przez Bursę upoważnień do kontroli ocen i postępów w nauce wychowanków, Dyrektor nie podjął skutecznych działań mających na celu uzyskanie ze szkół informacji na ten temat (oceny śródroczne i końcowe oraz podane oceny z zachowania wpisane zostały do dziennika zajęć wychowawczych na podstawie informacji od uczniów). Z informacji uzyskanych od dyrektorów szkół, do których uczęszczali wychowankowie Bursy, wynikało m.in. że rodzice uczniów zamieszkałych w Bursie nie upoważnili dyrektora szkoły do informowania dyrektora i wychowawców Bursy o ocenach i frekwencji podczas zajęć szkolnych ich dzieci (dotyczy Zespołu Szkół nr 1 w Szamotułach), bądź też, że dotychczas żaden z rodziców ani wychowawców nie występował o umożliwienie uzyskania dodatkowego loginu do dziennika elektronicznego (dotyczy Zespołu Szkół nr 3 w Szamotułach).

Wychowawczynie z Bursy wyjaśniły, że prosiły nauczycieli z Zespołu Szkół nr 1 o podanie ocen i frekwencji, a ci odmawiali podania danych tłumacząc to przepisami związanymi z ochroną danych osobowych. Dyrektor wyjaśnił, że Dyrektor Zespołu Szkół nr 3 zaproponował mu wykupienie dodatkowego loginu, ale nie uznał on za stosowne, aby jedna placówka oświatowa płaciła drugiej za dostęp do danych uczniów. Ponadto, problem ten był poruszany podczas jednej z porad dyrektorów szkół, ale ani Starosta ani kierownik właściwej komórki organizacyjnej w Starostwie Powiatowym nie pomogli w jego rozwiązaniu.

(dowód: akta kontroli str. 67, 121-132, 467, 474, 478, 483, 487-509, 542-547)

W ocenie NIK, powyższe ustalenie świadczy o braku należytej współpracy Dyrektora z rodzicami wychowanków oraz szkołami przy realizacji zadań Bursy.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Zgodnie z § 44 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek, Bursa zapewnia wychowankom warunki do nauki.

W Bursie nie wyznaczono pomieszczeń do nauki własnej wychowanków. W pokojach mieszkalnych znajdowały się stoły z krzesłami (standardowe wyposażenie pomieszczenia mieszkalnego w Bursie nie obejmowało biur). W kontrolowanym okresie na prośbę wychowanków do nauki własnej w Bursie udostępniane były wolne pokoje SSM, stolówka, świetlica, pokój wychowawców. Dyrektor wyjaśnił, że akty

³² Np. w regulaminie, zarządzeniu Dyrektora lub Statucie.

³³ Dz. U. z 2009 r. Nr 116, poz. 977.

prawne nie wskazują jednoznacznie, jak należy wypełniać obowiązek zapewniania warunków do nauki.

(dowód: akta kontroli str. 76, 354, 477, 480)

NIK zwraca uwagę, że mimo braku jednoznacznych uregulowań w tym zakresie, wychowankom w Bursie nie zapewniono warunków do nauki własnej, a przyjęte rozwiązania mają charakter doraźnych.

2. Z danych uwidoczonych w SIO wynikało, że na 30 września 2012 r. z miejsc zakwaterowania w Bursie korzystały trzy osoby z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Faktycznie żaden z wychowanków Bursy nie posiadał takiego orzeczenia. Dyrektor wyjaśnił, że w SIO dokonano omyłkowego wpisu. Wskazanie w SIO trzech wychowanków Bursy z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego nie miało wpływu na wysokość subwencji oświatowej.

(dowód: akta kontroli str. 24-25, 28)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości funkcjonowanie jednostki w obszarze działalności opiekuńczo-wychowawczej.

3. Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny

Opis stanu
faktycznego

Od 19 marca 2012 r. Dyrektor sprawował trwały zarząd na nieruchomości zabudowanej budynkiem Bursy i SSM³⁴. Trwały zarząd został ustanowiony na czas nieoznaczony.

(dowód: akta kontroli str. 260-263)

Budynki były poddawane okresowej kontroli technicznej, o której mowa w art. 62 ust. 1 ustawy z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (dalej: Prawo budowlane)³⁵, tj. okresowej, co najmniej raz w roku, kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego, kontroli okresowej 5-letniej, corocznemu przeglądowi instalacji gazowej, corocznej kontroli kotłów gazowych³⁶ oraz corocznej kontroli przewodów kominowych. Dokonywano również okresowego przeglądu technicznego sprzętu pożarniczego oraz corocznych przeglądów wydajności hydrantów wewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 264-271)

W wyniku kontroli okresowych wydawano zalecenia dotyczące wykonania prac remontowych. Dotyczyły one m.in. przeprowadzenia remontu pokrycia dachu, remontu elewacji wraz z dociepleniem ścian zewnętrznych, wymiany posadzek w pokojach i malowania ścian wewnątrz budynków. Roboty były wykonywane zgodnie z planem robót remontowych.

(dowód: akta kontroli str. 77, 264-271)

Podczas tych kontroli nie stwierdzono uszkodzeń i braków, stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, mienia lub środowiska, (o czym mowa w art. 70 Prawa budowlanego).

(dowód: akta kontroli str. 264-271)

Planując wydatki na poszczególne lata uwzględniano w § 4270 wydatki na zakup usług remontowych (2012 – 18 233 zł, 2013 – 55 233 zł, 2014 – 86 500 zł) oraz w § 6050 wydatki inwestycyjne (2012 – 200 000 zł, 2013 – 70 000 zł, 2014 – 100 000 zł) przeznaczone na termomodernizację placówki, co wynikało m.in. z ustaleń zapisanych w protokołach z kontroli technicznych.

³⁴ Decyzja Starosty Szamotulskiego w sprawie oddania nieruchomości w trwały zarząd z 19 marca 2012 r.

³⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, ze zm.

³⁶ Przepis obowiązujący do 8 marca 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 288-325)

W placówce prowadzono książkę obiektu budowlanego.

(dowód: akta kontroli str. 326-328)

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Szamotułach przeprowadził 12 kontroli w związku z organizacją wypoczynku letniego lub zimowego i korzystaniem przez uczestników z bazy noclegowej Zespołu Placówek. W czasie roku szkolnego nie przeprowadzano odrębnych kontroli Zespołu Placówek w zakresie stanu sanitarno-epidemiologicznego.

(dowód: akta kontroli str. 329-331)

Komenda Powiatowa Straży Pożarnej przeprowadziła trzy kontrole w zakresie stanu bezpieczeństwa pożarowego. Podczas kontroli w 2012 r. sprawdzano wykonanie zaleceń wynikających z decyzji³⁷ Komendanta Powiatowego Straży Pożarnej w Szamotułach (dalej: Komendant) dotyczących naprawy instalacji elektrycznej oraz wyposażenia obiektu w instalacje awaryjnego oświetlenia ewakuacyjnego na drogach ewakuacyjnych (zalecenia wykonano). W związku z kontrolą przeprowadzoną w 2014 r. Komendant wydał decyzję³⁸, w której nakazał m.in. wyposażać budynek w hydranty wewnętrzne z węzłem półsztywnym o nominalnej średnicy węża 25 mm z umieszczoną na nich instrukcją obsługi hydrantu, uzupełnić oznakowanie lokalizacji gaśnic i miejsca zbiórki do ewakuacji, umożliwić dostęp do umieszczonej szafki hydrantowej na parterze budynku oraz zamocować oderwane przewody instalacji elektrycznej w pomieszczeniach warsztatu. Dyrektor wykonał zalecenia, za wyjątkiem wyposażenia budynku w hydranty, o których mowa powyżej (zostało to potwierdzone podczas kontroli przeprowadzonej w 2015 r.). Dyrektor wniósł o przedłużenie terminu wykonania zalecenia ze względu na brak środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 332-348)

Zgodnie z § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów³⁹, w placówce przeprowadzano praktyczne sprawdzenie warunków ewakuacji.

(dowód: akta kontroli str. 349-351)

Na parterze (w części oddzielonej od holu wejściowego odrębnymi drzwiami) znajdowało się 12 pokoiów dla 48 wychowanków, pomieszczenia sanitarne oraz pokój trenerów Football Academy Szamotuły⁴⁰. Na parterze (wejście z holu wejściowego) znajdowały się również dwa pokoje SSM. Na piętrze było sześć pokoiów dla 24 wychowanków, pomieszczenia sanitarne, kuchnia dla mieszkańców SSM (dostępna również dla wychowanków Bursy), pokój wynajmowany i wykorzystywany przez trenerów Młodzieżowej Szkoły Piłkarskiej w Szamotułach⁴¹ oraz pomieszczenia SSM. Na piętrze pomieszczenia przeznaczone na działalność Bursy nie zostały oddzielone od części wykorzystywanej przez gości SSM. Do standardowego wyposażenia pokoju wychowanków należały: pojedyncze lub piętrowe łóżka, szafy ubraniowe, regały oraz stół z krzesłami. Średnio na jednego wychowanka przypadało 5,53 m² pomieszczeń mieszkalnych⁴².

Poprzez utwardzone dojścia oraz wybudowanie podjazdu dla wózków inwalidzkich zapewniono dostęp do budynków dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej, o czym

³⁷ Decyzja nr PZ.0231.DA.17.11 z 30 marca 2011 r.

³⁸ Decyzja nr PZ.5581.5.2.2014 z 10 listopada 2014 r.

³⁹ Dz. U. Nr 109, poz. 719.

⁴⁰ Szkoła wynajęła jedno z pomieszczeń Bursy i wyremontowała je, na potrzeby kontaktów piłkarzy i ich rodziców z trenerami.

⁴¹ Młodzieżowa Szkoła Piłkarska w Szamotułach wynajęła jedno z pomieszczeń Bursy na swoje potrzeby (m.in. magazynowe).

⁴² Wszystkie pokoje były 4-osobowe. Najmniejszy miał 3,88 m x 5,70 m = 22,12 m², a największy 4,30 m x 5,15 m = 22,15 m².

mowa w § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁴³.

Bursa posiadała system monitoringu wizyjnego. Osiem kamer umieszczonych zostało na zewnątrz budynku i pozwalały one na monitoring m.in. furtek wejściowych, przesuwnej bramy wyjazdowej dla samochodów oraz terenów zielonych. W Bursie umieszczono ponadto siedem kamer wewnętrznych, które rejestrowały zapisy m.in. z korytarzy i holu wejściowego.

(dowód: akta kontroli str. 352-361)

Zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁴⁴ (dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny) Dyrektor dokonywał raz w roku kontroli obiektów należących do placówki pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów.

(dowód: akta kontroli str. 362-364)

Dyrektor prowadził rejestr wypadków uczniowskich. W badanym okresie w Bursie nie miał miejsca żaden wypadek⁴⁵.

(dowód: akta kontroli str. 23, 26-27, 365, 510, 512)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 7 marca 2005 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach⁴⁶, obowiązującego na dzień powstania Zespołu Placówek oraz § 7 rozporządzenia w sprawie placówek z 2011 r., schronisko całoroczne powinno być zlokalizowane w samodzielnym budynku lub wydzielonej części budynku. Ustalono, że pomieszczenia Bursy i SSM nie zostały od siebie oddzielone. Dyrektor wyjaśnił m.in., że w budynku *istnieje możliwość wydzielenia schroniska w osobnej części budynku z osobnym wejściem, niestety od lat tę część budynku zajmują lokatorzy, którym organ prowadzący nie potrafi zaproponować innych lokali*. Dyrektor nie znał przesłanek, jakimi kierowały się poprzednie władze powiatu, tworząc schronisko całoroczne. Wskazał on również, że w związku ze wzrostem liczby wychowanków Bursy (w roku szkolnym 2015/2016 przekroczy ona prawdopodobnie 80 osób) rozważa możliwość złożenia wniosku do organu prowadzącego o zmianę schroniska całorocznego na sezonowe.

(dowód: akta kontroli str. 352-361, 539, 541)

W ocenie NIK, biorąc pod uwagę zapewnienie bezpieczeństwa wychowanków, negatywnie należy odnieść się do braku inicjatyw w tym zakresie.

2. Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z ustaleń kontroli w zakresie bezpieczeństwa i higieny sporządza się protokół, którego kopię przekazuje się organowi prowadzącemu. Dyrektor nie przekazał kopii protokołów z kontroli przeprowadzonych w 2012, 2013 i 2014 r. Wyjaśnił on, że w 2009 r. uzyskał informację, że jeżeli w protokole brak jest uwag, nie ma potrzeby przekazywać go do Starostwa.

⁴³ Dz. U. Nr 75, poz. 690, ze zm.

⁴⁴ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm.

⁴⁵ Informacja potwierdzona w Starostwie Powiatowym w Szamotułach.

⁴⁶ Dz. U. z 2005 r. Nr 52, poz. 467, ze zm.

(dowód: akta kontroli str. 514, 519)

W ocenie NIK wyjaśnienie nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ przepisy nie przewidują zwolnień z obowiązku dostarczania kopii protokołów.

3. Zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁴⁷, wpisy do książki powinny być dokonywane w dniu zaistnienia okoliczności, dla której jest wymagane dokonanie odpowiedniego wpisu. Do książki obiektu budowlanego (tablica nr 4) nie wpisano protokołu z kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego budynku internatowego oraz budynku gospodarczo-administracyjnego za 2012 r. Stwierdzono ponadto, że nie wszystkie wpisy w tej książce dokonane zostały w sposób chronologiczny (np. poz. 67- wrzesień 2012, poz. 68 – marzec 2012, poz. 72 – 11 grudnia 2012, poz. 73 – 3 grudnia 2012, poz. 77-79 – 15 lipca 2013 r., 8 lipca 2013 r., 11 października 2012) oraz, że kontrola roczna stanu konstrukcyjno-budowlanego budynku z sierpnia 2014 r. została błędnie wpisana do tablicy nr 5 (dotyczącej kontroli 5-letnich).

Dyrektor wyjaśnił, że w placówce wykonywane są systematyczne przeglądy, a drobne nieprawidłowości chronologiczne lub nieznaczące pomyłki wynikają prawdopodobnie z przeoczenia konserwatora odpowiedzialnego za dokonywanie wpisów.

(dowód: akta kontroli str. 326-328, 515, 519)

4. W wyniku kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego budynku gospodarczo-żywnieniowego i administracyjnego z 2011 r. (kontrola 5-letnia), kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego budynku gospodarczo-żywnieniowego i administracyjnego z 2012 r. (kontrola roczna) oraz kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego budynku gospodarczo-żywnieniowego i administracyjnego z 2013 r. (kontrola roczna) wydano zalecenia dotyczące usztywnienia w trybie pilnym balustrady na schodach zewnętrznych prowadzących do zaplecza kuchni oraz balustrady na schodach wewnętrznych prowadzących do piwnicy (kotłowni). Wykonanie zalecenia potwierdzono dopiero podczas kontroli rocznej w 2014 r. W opinii Dyrektora poręcze, o których mowa w przeglądzie, nie zagrażały w żaden sposób wchodzącym po schodach pracownikom. Rozpadająca się konstrukcja żelbetonowa schodów spowodowała poluzowanie bocznego wzmocnienia poręczy, ale naprawa tego elementu nie poprawiłaby stanu bezpieczeństwa w żaden sposób. Dyrektor wyjaśnił, że *taka naprawa mogła być jedynie prowizoryczna i niepotrzebnie wydane zostałyby publiczne pieniądze, co w świetle planowanego kapitalnego remontu i wymiany schodów było bezcelowe.*

(dowód: akta kontroli str. 272-286, 538, 540)

W ocenie NIK, wykonanie pilnych zaleceń wynikających z tych kontroli dopiero po upływie 3 lat świadczy o nierzetelnej realizacji przez Dyrektora zadań w zakresie zapewnienia wychowankom i pracownikom bezpiecznych warunków pobytu w Bursie.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zgodnie z protokołem z okresowej kontroli sprawności przewodów i podłączeń spalinowych oraz wentylacyjnych w pomieszczeniach Bursy z 2013 r. zadaszienia nad turbowentami uniemożliwiały serwis turbowentów. Kontrola przeprowadzona w roku następnym ponownie wykazała utrudnioną możliwość serwisowania nasad turbowent. Dyrektor wyjaśnił, że: *utrudniony dostęp to subiektywna ocena wykonującego przegląd. To on powinien posiadać odpowiedni klucz, aby odkręcić zadaszienie i jeżeli twierdzi, że to konieczne, dokonać ich konserwacji, chociaż turbowenty są bezobsługowe.*

⁴⁷ Dz. U. Nr 120, poz. 1134.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność jednostki w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa i higieny.

4. Gospodarka finansowa

Opis stanu
faktycznego

Bursa osiągnęła w 2012 r. dochody⁴⁸ w wysokości 533 247,81 zł, w 2013 r. – 534 154,87 zł, a w 2014 r. – 552 369,37 zł, co stanowiło odpowiednio 38,33%, 39,43% oraz 37,63% poniesionych w tych latach wydatków. Największą grupę rodzajową dochodów stanowiły wpływy z usług, tj. opłaty za zakwaterowanie i wyżywienie w Bursie, sprzedaż obiadów abonamentowych oraz sprzedaż dostawy energii ciepłej dla Liceum Ogólnokształcącego i Gimnazjum im. Piotra Skargi w Szamotułach (odpowiednio 91,69%, 91,19% oraz 91,07%). Dochody Bursy wzrosły w 2013 r. w porównaniu do roku 2012 o 0,17%, a w 2014 r. w porównaniu do 2013 r. o 3,30%.

W latach 2012–2014 wydatki związane z działalnością Bursy wyniosły odpowiednio: 1 391 062,88 zł, 1 354 715,13 zł i 1 467 804,44 zł, z czego część z nich sfinansowano z rachunku dochodów własnych. Największe grupy rodzajowe wydatków stanowiły: wynagrodzenia i pochodne, (które stanowiły w tych latach odpowiednio 41,81%, 43,96% oraz 44,62% wszystkich wykonanych wydatków w rozdziale 85410 „Bursy i internaty”), wydatki na zakup energii (15,53%, 16,81%, 13,43%) oraz środków żywności (18,28%, 18,13%, 17,27%). Wydatki Bursy w 2013 r. w porównaniu do 2012 r. zmalały o 2,61%, a w 2014 r. – w odniesieniu do 2013 r. – wzrosły o 7,70%.

(dowód: akta kontroli str. 367-421)

W 2010 r. w Zespole Placówek utworzono wydzielony rachunek dochodów własnych⁴⁹. Zgodnie z uchwałą organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, mogły być na nim gromadzone dochody pochodzące ze spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej; z odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie albo użytkowaniu jednostki budżetowej; z opłat za usługi i wyroby wykonywane w ramach praktycznej nauki zawodu; z wpłat rodziców, opiekunów, zakładów pracy i innych podmiotów za organizowane wycieczki, obozy i inne formy wypoczynku i turystyki krajowej i zagranicznej organizowanych przez jednostkę; ze sprzedaży surowców wtórnych i odpadów kuchennych powstających w stołówkach szkolnych; z prowizji uzyskanych od towarzystw ubezpieczeniowych; z odpłatności za organizowane kursy, szkolenia i egzaminy; z wpływów z organizowanych aukcji, loterii fantowych, zbiórek, festynów, konferencji, imprez o charakterze publicznym oraz z odsetek od środków gromadzonych na wydzielonym rachunku.

(dowód: akta kontroli str. 422-425)

Dochody gromadzone na rachunku dochodów własnych mogły być przeznaczane na cele określone przez darczyńców; wydatki związane z odtworzeniem utraconego lub uszkodzonego mienia; wydatki związane z pokryciem kosztów bezpośrednich oraz pośrednich (w tym zakup materiałów i usług związanych z pozyskaniem dochodu); na zakup sprzętu, wyposażenia i pomocy dydaktycznych; zorganizowanie przejazdów wychowanków na konkursy, przeglądy, zawody; organizowanie aukcji, zbiórek, festynów, konferencji i innych imprez o charakterze publicznym oraz na obsługę bankową rachunku.

⁴⁸ Dochody budżetowe i dochody własne.

⁴⁹ Uchwała nr III/24/10 Rady Powiatu Szamotulskiego z 22 grudnia 2010 r. dotycząca ośmiu jednostek budżetowych Powiatu Szamotulskiego. Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 423)

W 2012 r. dochody i wydatki wykonane na rachunku dochodów własnych wyniosły 8 811,95 zł, w 2013 r. - 8 852,93 zł, a w 2014 r. – 7 051,31 zł., tj. w 2013 r. były wyższe o 0,46% niż w 2012 r., a w 2014 r. niższe o 20,35% niż w 2013 r. Zgodnie z planami finansowymi, dochody miały być uzyskiwane z tytułu odsetek od środków finansowych (§ 0920), otrzymanych spadków, zapisów i darowizn (§ 0960) oraz wpływów w związku z odszkodowaniami za zniszczone mienie Bursy (§ 0970), a wydatkowane na zakup materiałów (np. środków czystości) i wyposażenia Bursy (§ 4210), zakup środków spożywczych na potrzeby imprez rekreacyjnych i wychowawczych dla młodzieży (§ 4220)⁵⁰ oraz usługi związane z naprawami bieżącymi i drobnymi remontami (§ 4300).

Uzyskiwane dochody oraz ponoszone wydatki ewidencjonowane na rachunku dochodów własnych były zgodne z uchwałą JST.

(dowód: akta kontroli str. 374-375, 383-384, 390, 394-395, 405, 426-431)

Niewykorzystane środki przekazane z rachunku dochodów własnych na rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego wyniosły: za 2012 r. - 7,11 zł, za 2013 r. – 33,51 zł, za 2014 r. – 2,10 zł.

(dowód: akta kontroli str. 432)

Rodziców wychowanków zobowiązano do wnoszenia opłat za zakwaterowanie oraz za posiłki. Wysokość stawki za posiłki wynosiła 13,50 zł⁵¹ za dzień, a za zakwaterowanie – 45 zł miesięcznie⁵².

(dowód: akta kontroli str. 433-434)

Z tytułu zakwaterowania i wyżywienia wychowanków uzyskano w 2012 r. – 187 533,94 zł, w 2013 r. – 162 219 zł, a w 2014 r. – 194 266,94 zł, co stanowiło odpowiednio 35,19%, 30,37% i 35,17% uzyskanych w danym roku dochodów.

(dowód: akta kontroli str. 435)

W Bursie nie weryfikowano, czy stawka opłaty za zakwaterowanie nie przekraczała 50% kosztów utrzymania miejsca w Bursie. Dyrektor nie wnioskował do organu prowadzącego o dokonanie takiej weryfikacji. Wicestarosta Szamotulski poinformowała, że weryfikacja wysokości pobieranej opłaty za zakwaterowanie została w 2015 r. przeprowadzona przez organ prowadzący – nie wyjaśniła jednak, w jaki sposób. Weryfikacja przeprowadzona przez kontrolera dla roku szkolnego 2014/2015 wykazała, że stawka opłaty za zakwaterowanie nie przekraczała 50% kosztów utrzymania miejsca w Bursie (wyliczony limit wyniósł 451,88 zł, a wnoszona opłata wynosi 45 zł).

(dowód: akta kontroli str. 436, 510, 512, 515, 519-520)

Na podstawie losowo wybranej próby pięciu osób wpisanych do księgi wychowanków w roku szkolnym 2014/2015 ustalono, że w przypadku czterech osób prawidłowo pobierano opłaty z tytułu zakwaterowania ustalone przez organ prowadzący.

(dowód: akta kontroli str. 437-449)

⁵⁰ W 2012 r.

⁵¹ Śniadanie – 4 zł, obiad – 6 zł, kolacja – 3,50 zł – stawki ustalone przez Zarząd Powiatu Szamotulskiego w dniu 17 sierpnia 2010 r.

⁵² Stawka ustalona w drodze uchwały nr 159/05 Zarządu Powiatu Szamotulskiego z 8 września 2005 r.

Dyrektor nie zwalniał rodziców/wychowanków z opłat za zakwaterowanie i za posiłki. Wicestarosta Szamotulski poinformowała, że zwolnień takich (ze względu na brak wniosków w tej sprawie) nie dokonywał również organ prowadzący.

(dowód: akta kontroli str. 511-512, 537)

W przypadku noclegu osób innych niż wychowankowie lub grup zorganizowanych dochody z tej działalności były ewidencjonowane w rozdziale 85417, dotyczącym SSM. Dochody z tytułu wyżywienia osób innych niż wychowankowie (grupy i osoby indywidualne nocujące w SSM, osoby korzystające z obiadów abonamentowych, posiłki regeneracyjne dla firm, organizacja wyżywienia podczas imprez odbywających się w wynajmowanych salach Bursy – np. komunie) były ewidencjonowane w rozdziale 85410. Z tytułu wyżywienia osób innych niż wychowankowie uzyskano w 2012 r. – 160 529,06 zł, w 2013 r. – 195 957,15 zł, a w 2014 r. – 200 281,64 zł, co stanowiło odpowiednio 30,10%, 36,69% oraz 36,26% wszystkich dochodów uzyskanych w danym roku.

Stawki opłat z tytułu wyżywienia w Bursie osób innych niż wychowankowie wynosiły:
a) w przypadku gości SSM - 8 zł za śniadanie, 12 zł za obiad i 8 zł za kolację⁵³,

b) w przypadku osób korzystających z obiadów abonamentowych – 8 zł (zestaw obiadowy), 3 zł – zupa, 6 zł – drugie danie oraz w przypadku firm korzystających z posiłków regeneracyjnych – 5 zł⁵⁴.

(dowód: akta kontroli str. 367-368, 376-377, 385-386, 396-397, 404, 413-414, 454-457)

Ze względu na fakt, że z zakwaterowania w Bursie korzystali tylko wychowankowie, a pozostałe osoby kwaterowane były, jako goście SSM, w Zespole Placówek prowadzono księgę rejestracyjną SSM. Wpisywano do niej m.in. dane turysty indywidualnego lub grupy, adres, datę urodzenia, nr dowodu osobistego/paszportu/legitymacji szkolnej/legitymacji PTSM, liczbę osób, datę i godzinę przybycia oraz wymeldowania się ze schroniska, liczbę noclegów, należność za zakwaterowanie, numer i datę pokwitowania. Na podstawie księgi potwierdzono, że schronisko miało charakter całoroczny.

(dowód: akta kontroli str. 76)

W Bursie nie naliczano podatku od towarów i usług z tytułu usług zakwaterowania i wyżywienia świadczonych na rzecz wychowanków, ze względu na zwolnienie, o którym mowa w art. 43 ust. 1 pkt 30a oraz w art. 43 ust. 1 pkt 24a ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (dalej: ustawa o VAT)⁵⁵. Sprzedaż usług polegająca na zakwaterowaniu i wyżywieniu wychowanków niebędących członkami Football Academy Szamotuły była – zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy o VAT - ewidencjonowana za pomocą kasy fiskalnej. W przypadku wychowanków będących członkami akademii, odpłatności dokonywane były przez Football Academy Szamotuły sp. z o.o. i nie podlegały obowiązkowej rejestracji za pomocą kasy fiskalnej.

(dowód: akta kontroli str. 437-449, 537)

Bursa nie zawierała umów na usługi zakwaterowania ze szkołami, których uczniowie są wychowankami Bursy.

(dowód: akta kontroli str. 537)

⁵³ Opłaty wprowadzone zarządzeniem Dyrektora z 1 września 2010 r. w sprawie opłat za pokoje o podwyższonym standardzie oraz stawek żywieniowych w SSM dla klientów indywidualnych.

⁵⁴ Opłaty wprowadzone zarządzeniem Dyrektora z 30 kwietnia 2012 r. w sprawie opłat za posiłki i wynajem sali.

⁵⁵ Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054, ze zm.

W Bursie nie prowadzono wyodrębnionej ewidencji przychodów związanych z prowadzeniem działalności pozastatutowej, tj. usług świadczonych na rzecz osób niebędących wychowankami Bursy. Zespół Placówek prowadził ewidencję księgową osobną dla każdej grupy osób objętych stawką opodatkowania 8% i na podstawie analizy ww. kont oszacowywany był przychód z działalności placówki.

(dowód: akta kontroli str. 516, 520)

Wydatki w przeliczeniu na dostępne miejsca zakwaterowania kształtowały się na stałym poziomie (2012 r. – 23 362,43 zł, 2013 r. – 22 823,29 zł, 2014 r. – 23 098,69 zł), natomiast wydatki w przeliczeniu na miejsce wykorzystane zmalały z 29 553,99 zł i 28 768,86 zł w latach 2012-2013 do 25 400,62 zł w roku 2014 r.⁵⁶

(dowód: akta kontroli str. 459-460)

Pobieraniem dochodów i prowadzeniem ewidencji rozliczeń z tytułu opłat za zakwaterowanie i wyżywienie wychowanków zajmowały się: osoba zatrudniona na stanowisku starszego intendenta/kasjera (odpowiedzialna m.in. za obsługę kasy, wystawianie faktur oraz zagadnienia odpisów żywieniowych), Główna księgową oraz księgową (zajmujące się m.in. prowadzeniem ewidencji księgowej w systemie informatycznym oraz dochodzeniem należności). Taki podział obowiązków zapewniał transparentność rozliczeń.

(dowód: akta kontroli str. 461-465)

Ewidencja rozliczeń z tytułu opłat prowadzona była w sposób rzetelny. Ewidencja księgową spełniała wymogi ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵⁷ i pozwalała na ustalenie stanu rozliczeń z tytułu odpłatności za zakwaterowanie i wyżywienie w Bursie, jak również umożliwiała dochodzenie roszczeń z tytułu nieuregulowanych należności za pobyt i ustalenie stanu zaległości.

(dowód: akta kontroli str. 437-453)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z § 63 ust. 4 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek wysokość opłat za posiłki, a także termin i sposób ich wnoszenia ustala dyrektor placówki w uzgodnieniu z organem prowadzącym. W sierpniu 2010 r. Zarząd Powiatu Szamotulskiego rozpatrzył wniosek Dyrektora dotyczący ustalenia stawki żywieniowej. Nie został określony i uzgodniony natomiast termin i sposób wnoszenia opłat. Dyrektor wyjaśnił, że termin wnoszenia opłat został uzgodniony jeszcze przez poprzednią dyrekcję Bursy i wskazany w Statucie Bursy (w pkt 10.3 określono, że opłaty wnoszą się z góry do 15 dnia każdego miesiąca), a sposób wnoszenia opłat został przekazany podczas jednej z porad dyrektorów przez organ prowadzący. Informacja o wysokości opłat za wyżywienie oraz numer konta bankowego, na który należy wpłacać pieniądze, znajdują się na stronie internetowej placówki. Niezależnie jednak od tego istnieje możliwość dokonywania wpłat w kasie Zespołu, co nie zostało nigdzie zapisane. Stwierdzono ponadto rozbieżności, co do terminu wnoszenia opłat wynikające ze statutu (do 15 dnia miesiąca) i kwestionariusza wychowanka (do ostatniego dnia miesiąca).

(dowód: akta kontroli str. 15, 68, 434, 516, 521, 548)

⁵⁶ Zespół Placówek obsługuje księgowo dwie placówki Zespołu Szkół Specjalnych w Szamotulach oraz Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Szamotulach. Z kotłowni Zespołu Placówek ogrzewany jest również Zespół Szkół nr 1 w Szamotulach. Nie uwzględniając tych zadań, wydatki w przeliczeniu na wykorzystane miejsce zakwaterowania wyniosłyby wtedy w 2012 r. – ok. 25 442,67 zł, w 2013 r. – ok. 24 672,22 zł, a w 2014 r. – ok. 22 050,10 zł.

⁵⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 330, ze zm.

W ocenie NIK, brak obowiązujących zasad dotyczących wysokości, sposobu oraz istniejące rozbieżności, co do terminu pobierania opłat, może utrudniać wywiązanie się wychowanków z terminowego ich regulowania.

2. Opłaty za zakwaterowanie w Bursie i wyżywienie studentki w kwocie 1 702,50 zł, pobrane w okresie od października 2014 r. do kwietnia 2015 r. zostały zwolnione z podatku od towarów i usług, co było niezgodne z art. 43 ust. 1 pkt 30 lit. a) ustawy o VAT, w myśl którego zwolnienie od opodatkowania przysługuje w zakresie usług zakwaterowania w Bursach, świadczonych na rzecz wychowanków⁵⁸, a zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 24 lit. a) ustawy o VAT zwolnienie od opodatkowania przysługuje w zakresie usług opieki nad dziećmi i młodzieżą oraz dostawę towarów i świadczenie usług ściśle z tymi usługami związanych, wykonywanych w formach i na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej oraz w przepisach o systemie oświaty. Tak określony zakres zwolnienia oznacza, że ewentualne zakwaterowanie i wyżywienie w Bursie osób innych niż wychowankowie powinno podlegać opodatkowaniu przy zastosowaniu 8% stawki podatku. Dyrektor wyjaśnił, że dopiero w wyniku kontroli NIK dowiedział się, że studentki korzystającej z zakwaterowania w Bursie nie może traktować jak wychowanki.

(dowód: akta kontroli str. 437-439, 538-541)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność jednostki w obszarze gospodarki finansowej.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵⁹, wnosi o:

1. Dostosowanie Statutu Bursy do przepisów rozporządzenia w sprawie statutów oraz u.s.o.
2. Dokonanie zmian w Statucie Bursy w zakresie ujęcia w nim stosowanych w placówce kar porządkowych.
3. Skuteczne wykorzystywanie posiadanych upoważnień do wglądu w oceny wychowanków.
4. Wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych, które zagwarantują bezpieczne warunki pobytu w Bursie jej wychowankom.
5. Rzetelne prowadzenie książki obiektu budowlanego.
6. Uregulowanie terminu i sposobu wnoszenia opłat za wyżywienie przez wychowanków; zasad dotyczących przyjmowania do placówki uczniów wymagających podawania leków/przewlekłe chorych; zasad w zakresie odpowiedzialności za podawanie leków tym wychowankom oraz – w porozumieniu z organem prowadzącym - zasad dotyczących zakwaterowania w Bursie osób innych niż wychowankowie oraz opłat pobieranych od tych osób.

⁵⁸ Zgodnie z ustaleniem dotyczącym pierwszego obszaru kontroli, za nieprawidłowość należy uznać wpisanie studentki do księgi wychowanków i dzienników zajęć wychowawczych i traktowanie jej, jako wychowanki Bursy. Dowodem na brak traktowania studentki, jako wychowanki jest też fakt, że nie została ona wzięta pod uwagę przy wyliczaniu subwencji oświatowej przez organ prowadzący.

⁵⁹ Dz.U. z 2012 r., poz.82, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 23 czerwca 2015 r.

Kontroler
Maria Wojcińska
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Dyrektor
z upoważnienia
Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
podpis